

Міжнародний гуманітарний університет
Інститут права, економіки та міжнародних відносин
Кафедра економіки і міжнародних економічних відносин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Правове регулювання біржової діяльності

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	другий (магістерський) рівень (назва рівня вищої освіти)
СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	магістр (назва ступеня вищої освіти)
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (код та найменування спеціальності)
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (найменування освітньої програми)

1. Анотація до навчальної дисципліни

Відроджена біржова торгівля викликала підвищений інтерес до проблем її розвитку, окремих аспектів біржової діяльності. В умовах ринкових трансформацій економіки України актуальності набуває проблема правового регулювання біржової діяльності.

Необхідно постійно знати зміст основних нормативних і законодавчих документів, що регулюють здійснення біржової діяльності, бути в курсі останніх подій, стежити за зміною ділової кон'юнктури, законодавства.

Саме навчальний курс «Правове регулювання біржової діяльності» дає можливість запобігання не обгрунтованих дій в біржової діяльності, використання правових знань для виважених управлінських рішень при забезпеченні сталого розвитку.

Навчальна дисципліна «Правове регулювання біржової діяльності» покликана сформуванню у студентів цілісні знання про законодавчо-правове забезпечення організації біржової діяльності.

2. Стислий опис навчальної дисципліни

Предмет вивчення навчальної дисципліни визначається програмою курсу в межах змісту програми навчальної дисципліни. Основна увага приділяється вивченню засад системи правовідносин, що виникають у зв'язку із здійсненням підприємницької діяльності в біржовій торгівлі.

Мета навчальної дисципліни – поглибити й систематизувати знання студентів щодо системи знань у сфері правового регулювання біржової діяльності в Україні.

Завданнями вивчення дисципліни є:

– набуття студентами ґрунтовних знань з дисципліни «Правове регулювання біржової діяльності»;

- формування у студентів професійних знань, умінь і навичок характеризувати поняття та призначення бірж; визначити предмет і метод біржового права;
- проаналізувати особливості суб'єктів біржового права;
- виявити механізм реєстрації бірж і ліцензування їх діяльності;
- охарактеризувати порядок укладення біржових угод та їх специфіку;
- оволодіння навичками конкурентного аналізу;
- формування вміння комплексно й адекватно застосовувати правові основи біржової діяльності та її регулювання;
- формування у студентів готовності до економічної діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- теоретично-фундаментальні основи правового регулювання біржової діяльності;
- специфіку та методи правового режиму біржової діяльності;
- особливості характеристики та основні тенденції розвитку товарних бірж України, методологічні основи правового регулювання біржової діяльності.

вміти:

- аналізувати та застосовувати законодавчо-правові основи біржової діяльності;
- реагувати на зміни в середовищі і приймати рішення в управлінні біржовою діяльністю, здійснювати функціонування в правовому полі.

Набути соціальних навичок (soft-skills):

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність працювати в команді.
- Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
- Здатність діяти відповідально та свідомо.

Пререквізити (Prerequisite) –

Дисципліна «Правове регулювання біржової діяльності» пов'язана з навчальними дисциплінами:

«Основи економічних теорій», «Господарське право», «Фінансове право», «Ринкова економіка», «Податкове право», «Правове регулювання інвестиційної діяльності», «Кримінальне право», «Трудове право», «Цивільне право», «Адміністративне право».

Постреквізити. Знання та вміння студентів після освоєння змісту дисципліни «Правове регулювання біржової діяльності» будуть використовуватися у різних сферах діяльності фахівця.

Формат навчальної дисципліни - очний (offline): проведення лекцій, лабораторних робіт та консультації для кращого розуміння. Під час сесії заочної форми навчання формат очний (offline / Face to face), у міжсесійний період – дистанційний (online).

Blended Learning – викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, якому використовуються спеціальні інформаційні технології, такі як комп'ютерна графіка, аудіо та відео, інтерактивні елементи, онлайнконсультування і т.п.

Методи навчання: В процесі викладання дисципліни застосовуються різноманітні методи навчання, а саме_методи організації та здійснення навчально-пізнавальної

діяльності, методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю та самоконтролю у навчанні, бінарні(подвійні) методи навчання.

3. Зміст навчальної дисципліни

	Години	Кредити	Семестр	
			I	II
Всього годин за навчальним планом, з них:	120	4	120	-
Аудиторні заняття, у т.ч.:	20		12	-
лекції	10		6	-
лабораторні роботи	-		-	-
практичні заняття	10		6	-
Самостійна робота, у т.ч.:	100		108	-
підготовка до аудиторних занять	50		50	-
підготовка до контрольних заходів	20		20	-
виконання реферату або проекту	-		-	-
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	10		18	-
підготовка до екзамену/заліку	20		20	-
Форма підсумкового контролю			залік	

4. Структура (тематичний план) дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Усього	денна форма					Заочна форма					
		у тому числі	у тому числі				усього	у тому числі				
	л	п	лаб	інд	с.р.	го	л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Правові основи біржової діяльності												
Тема 1. Правові засади біржової діяльності	12	2	-	-	-	10	12	2	-			10
Тема 2. Суб'єкти біржового права	12	-	2			10	12	-	2			10
Разом за змістовим модулем 1	60	6	4			50	60	4	2			54
Змістовий модуль 2. Характеристика правового регулювання біржової діяльності												
Тема 3. Організаційно-управлінська структура біржі	12	-	2			10	12	-	2			10
Тема 4. Порядок створення і припинення діяльності бірж	12	2	-	-	-	10	12	2	-			10
Тема 5. Правовий режим біржових угод. Розрахунки за біржовими угодами	12	-	2			10	12	-	2			10
Разом за змістовим модулем 2	60	4	6			50	60	4	2			54
Усього годин	120	10	10	-	-	100	120	6	6			108

5. Лекційний курс

№ зан.	Тема занять	Кількість Годин	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1. Правові основи біржової діяльності			
1	Тема 1. Правові засади біржової діяльності 1. Сутність правового регулювання біржової діяльності. 2. Предмет, методи і завдання курсу. 3. Джерела біржового права. Суб'єкти біржового права. Агенти: функції та повноваження.	2	2
2	Тема 2. Суб'єкти біржового права 1. Структура суб'єктів біржового права. Засновники біржі 2 Сутність агентської діяльності та основні повноваження агентів. Сутність брокерської діяльності.	2	-
Разом за модулем № 1		4	2
Змістовий модуль 2. Характеристика правого регулювання біржової діяльності			
3	Тема 3. Організаційно-управлінська структура біржі 1. Структура органів управління біржею: загальні збори засновників і членів біржі, біржовий комітет, правління біржі. 2. Функції та повноваження правління біржі. 3. Організаційна структура біржі. Котирувальна комісія. Арбітражна комісія. Лістингова комісія. Розрахункова палата.	2	2
4	Тема 4. Порядок створення і припинення діяльності бірж 1. Правові основи товарної біржі: принципи та права товарної біржі. 2. Припинення діяльності товарної біржі. 3. Правове положення фондової біржі. 4. Правовий статус Української міжбанківської валютної біржі: функції та повноваження, засновники УМВБ.	2	2
5	Тема 5. Правовий режим біржових угод. Розрахунки за біржовими угодами 1. Види біржових угод та їх класифікація. 2. Ф'ючерсні угоди та параметри стандартизації біржового контракту. 3. Опціонні угоди та їх види: опціон на купівлю, опціон на продаж, принципи здійснення опціонних угод. 4. Правовий механізм хеджування цінкових ризиків, його здійснення. 5. Характеристика форм розрахунків за біржовими угодами та організація розрахункових операцій на біржі.	2	-
Разом за модулем № 2		6	4
Всього		10	6

6. Теми практичних занять

№ зан.	Тема занять	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1. Правові основи біржової діяльності			

1	Тема 1. Правові засади біржової діяльності	2	-
2	Тема 2. Суб'єкти біржового права.	2	2
	Разом за модулем 1	4	2
Змістовий модуль 2.			
Характеристика правового регулювання біржової діяльності			
3	Тема 3. Організаційно-управлінська структура біржі.	2	2
4	Тема 4. Порядок створення і припинення діяльності бірж.	2	-
5	Тема 5. Правовий режим біржових угод. Розрахунки за біржовими угодами.	2	2
	Разом за модулем № 2	6	4
	Всього	10	6

7. Самостійна робота

№ зан.	Вид роботи /назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Підготовка до аудиторних занять	50	50
2	Підготовка до контрольних заходів	20	22
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	10	16
	Тема 2. Особливості становлення і розвитку біржової діяльності в Україні.	2	2
	Тема 3. Правовий механізм здійснення операцій на товарній біржі.		
	Тема 4. Правовий механізм здійснення операцій на фондовій біржі.	2	2
	Тема 5. Правовий механізм здійснення операцій на Українській міжбанківській валютній біржі.	-	2
	Тема 6. Правова природа цінних паперів.	2	2
	Тема 7. Форвардні угоди та особливості ф'ючерсних угод.	-	2
	Тема 8. Правовий механізм укладання опціонних угод.	2	2
	Тема 9. Правове регулювання оподаткування доходів біржових посередників.	-	2
	Тема 10. Правове регулювання оподаткування доходів біржових посередників.	2	2
7	Підготовка до заліку	20	20
	Всього	100	108

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Участь в роботі впродовж семестру – 50% від загальної оцінки. Залік: 50% від загальної оцінки. Залік усний згідно з переліком питань.
Вимоги до письмової роботи	Усі письмові роботи повинні бути написані самостійно, плагіат заборонений. Обсяг письмових робіт – до 500 слів. Оцінюється якість та оригінальність наведених аргументів. Письмові роботи повинні подаватись вчасно. У випадку невчасного подання письмової роботи оцінка знижується – віднімається 5 балів за день прострочення.
Семінарські заняття	Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь під

	час обговорення, обов'язкове виконання усіх письмових завдань у зошиті (конспект).
Умови допуску до підсумкового контролю	Обов'язкова присутність на лекційних заняттях. У разі пропуску 1/3 лекційних занять студент не допускається до підсумкового контролю. Активність впродовж семестру, відвідування або відпрацювання усіх семінарських занять. Відпрацювання семінарських занять здійснюється протягом двох тижнів з моменту пропуску заняття або отримання незадовільної оцінки на занятті. На семінарських заняттях обов'язково мати зошит з виконаними завданнями.

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль. Форма контролю: екзамен.

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) з дисципліни «Актуальні проблеми ділової конкурентної розвідки» здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Він складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 50 балів, і рейтингу з атестації (залік) – 50 балів.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті. Рівень знань оцінюється:

«відмінно» – студент дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань;

«добре» – коли студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань;

«задовільно» – коли студент дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань;

«незадовільно з можливістю повторного складання» – коли студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни. Є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 50 балів, і рейтингу з атестації (залік) – 50 балів.

9. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією, методистом та викладачами з приводу проведення занять та консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з адміністрацією, методистом, викладачами та підготовки (друку) рефератів і самостійних робіт

10. Політика дисципліни

При організації освітнього процесу в Інституті права, економіки та міжнародних відносин МГУ студенти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про самостійну роботу студентів; Положення про організацію освітнього процесу; Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів; Положення про практику студентів; Положення про рейтингову систему оцінювання знань; Положення про академічну доброчесність; Положення про екзамени та заліки; Положення про підготовку і захист магістерської роботи; Положення про укладання та контроль за виконанням договору про надання освітніх послуг; Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти.

Письмові роботи

Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (реферат, есе, вирішення кейсів, підготовка презентацій). У випадку якщо студент не отримав протягом семестру необхідну кількість балів для допуску до заліку, студент може написати додаткову письмову роботу (реферат) за темою яка буде погоджена з викладачем.

Академічна доброчесність

Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Пропущені лекції або практичні заняття зараховуються шляхом опрацювання студентом лекцій або практичних занять (конспектування, розв'язування задач, підготовка реферату, тощо) із наступним їх захистом.

Література

Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

11. Рекомендована література

Основна

1. Дудяк Р.П., Бугіль С.Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навчальний посібник. – Львів: “Новий світ – 2000”, “Магнолія плюс”, - 2003. – 360 с.
2. Дудяк, Р. П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум [Текст] : навч. посіб. / Р. П. Дудяк, С. Я. Бугіль. – Львів : Магнолія 2006, 2009. – 360 с
3. Закон України "Про товарну біржу" № 1956-ХІІ від 10.12.1991 // Відомості ВР 1992, № 10.
4. Механізм біржової торгівлі продукцією АПК - елемент ринкової інфраструктури / За ред. О.М. Шпичака. - К.: ІАЕ, 1995. - 86с.
5. Постанова Кабінету Міністрів України "Про Концепцію розвитку біржового ринку сільськогосподарської продукції" № 848 від 5.08.1997.
6. Раровська, В. В. Біржова діяльність [Текст] : навч. посіб. / В. В. Раровська, Л. А. Останкова, С. Е. Акопов. – К. : Центр учбової літ., 2009. – 144 с.
7. Савченко В.Д. Організація біржової діяльності: Навч. посібн. - Х.: ХДАУ, 2000. - 124 с.
8. Солодкий М.О. Біржовий ринок: Навч. посібн. - К.: Джерела М, 2001. - 333 с.
9. Сохацька О.М., Дениско О.М. Біржова справа: Навч. посібн. - К. : Тріада Плюс, 1994. - 188 с.
10. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2003. – 602 с.
11. Товарні біржі в Україні: Аналіз діяльності, законодавче поле, перспективи розвитку. Саблук П.Т., Шпичак О.М., Шевченко Г.О. та ін. - К.: ІАЕ, 1997. –428 с.
12. Харитонова О.І. Біржове право: Навчально-методичні рекомендації. - О.: Юридична література, 2000. – 31 с.
13. Чесноков, В. Л. Біржові операції [Текст] : навч. посіб. / В. Л. Чесноков. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 192 с.

Додаткова

1. Барановський О. Біржі товарні в Україні: вчора, сьогодні і завтра / Барановський О. // Вісник податкової служби України. - 2009. - №6. - С.44-46.
2. Брокерам и их клиентам. К.А. Улыбин, И.С. Андрюшина, Н.П. Харисова и др. – М.: “Институт молодежи”. – 1991. 140 с.
3. Васильев Г. А., Каменева Н. Г. Товарные биржи. - М.: Высшая школа, 1991.-112с.
4. Васильев Г. А., Каменева Н. Г. Организация и техника биржевой торговли. -М.: Экономическое образование, 1995. -324 с.
5. Гайдуцький П.І., Бузовий Є.А., Тимченко В.Н. Біржова торгівля. Основа ринку. К.: УСГА, -1992. – С.32.
6. Гайнетдинов М. Биржевые торги в АПК // Хозяйство и право. – 1991.- №6. – С.41.
7. Голубович А.Д., Миримская О.М. Биржевая торговля и инвестирование в США.- М.: МЕНАТЕП-ИНФОРМ, 1991.-184 с.
8. Горьовий В.П. Передумови розвитку біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією в Україні // Фондовий ринок. – 1999. - № 11. – С. 42-48.
9. Дерябин А.В. Биржи в инфраструктуре рынка // Экономист. – 1992. - № 3. – С. 4146.
10. Иванов К.А. Карманная книга брокера.- М.: Московский университет, 1991.-200 с.
11. Иващенко А. А. Товарная биржа (за кулисами биржевой торговли).- М.:

Международные отношения, 1991.- 272 с.

12. Международные товарные биржи и биржевые операции.- М.: Факт, 1991.-Вып. 1,2.

13. Михайленко И.А., Бащак Ю.В., Посполитак А.А. История биржевой торговли в Одессе. – Одесса: Крона, 1996. - С.48.

14. Мусатов В.Т. США: биржа и экономика.- М.: Наука, 1985.- 180 с.

15. Охріменко І.В. Порівняльний аналіз українського та російського законодавчоправового забезпечення біржової діяльності // Ринкова трансформація економіки АПК: кол. монографія у чотирьох частинах. Ч. 4. Стабілізація доходів сільських товаровиробників / За ред. П.Т.Саблука, В.Я.Амбросова, Г.Є.Мазнева. – К.: ІАЕ, 2002. – 484 с., -С. 154-157.

16. Сохачька О.М. Зарубіжні біржові ринки. // Фінанси України. 2000. - №4. С.59-66.

17. Товарная биржа: Как ее создать? Как организовать работу? Как участвовать в биржевых торгах? - М.: Экономика, 1991.-153 с.

18. Узун В. Я. Товарная биржа.- М.: Знание, сер. "Экономика", 1991, №9.- 64 с.

19. Улыбин К.А., Андрюшина И.С., Харисова Н.Л. Брокер и биржа: Пособие для брокеров и их клиентов. - М.: Информбизнес, 1991.- 240 с

1. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Джерела Інтернет:

- www.library.franko.lviv.ua
- www.library.lviv.ua
- <http://ucu.edu.ua/research/library/>
- <http://www.gumer.info/>
- <http://yanko.lib.ru/>
- <http://lib.ru/>

Гарант освітньої програми
зав. кафедри економіки і міжнародних економічних відносин
д.е.н., професор

Головченко О.М